แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ตามหลักอริยสัจ 4 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

Guidelines for the Development of Teaching and Learning in The New Normal according to the Four Noble Truths of Primary School Teachers in Samphanthawong District, Bangkok

พระมหาดุริยะ กิตฺติสาโร (สังโยฆะ), Phramaha Duriya Kittisāro (Sungyoka)[1]

อำพล บุดดาสาร, Amphon Buddasarn[2]

E-mail: kinotduriya@gmail.com

Received: *June 29, 2023* **Revised:** *August 26, 2023*

Accepted: *August 26, 2023*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อวิเคราะห์วิธีการพัฒนาการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ตามหลักอริยสัจ 4 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ตามหลักอริยสัจ 4 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิจัยแบบผสานวิธี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู จำนวน 158 คน และการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร สรุปภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรม ด้านการวัดประเมินผล ด้านสื่ออุปกรณ์ ด้านการเรียนการสอน ด้านเนื้อหาหลักสูตร และการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ๕ รูปแบบ 2) วิธีการพัฒนาการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ตามหลักอริยสัจ 4 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ครูปรับเนื้อหาสาระให้มีความทันสมัย ศึกษาการใช้เทคโนโลยีในการจัดการสอนและการผลิตสื่อให้หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองตามความสามารถจากสิ่งที่เรียน และ 3) แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในยุค

---

[1] สาขาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

[2] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ฐานวิถีชีวิตใหม่ตามหลักอริยสัจ 4 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ครูควรปรับเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ จัดเตรียมแผนการสอนและสื่อการสอนล่วงหน้าให้ชัดเจน พัฒนารูปแบบกิจกรรมให้หลากหลายวิธีโดยใช้เทคโนโลยีให้มากตามบริบทของสถานการณ์และสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้มากที่สุด สามารถคิดวิเคราะห์และประเมินตนเองได้ทันทีเมื่อมีการเรียนรู้เกิดขึ้น

คำสำคัญ: (การพัฒนาการเรียนการสอน), (ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่), (อริยสัจ 4)

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the state of teaching and learning in the new normal of teachers in primary schools in Samphamthawong district of Bangkok, 2) to analyze methods for developing the teaching and learning based on the principles of the Four Noble Truths in the new normal of teachers in primary schools in Samphamthawong district of Bangkok, and 3) to propose guidelines for development of teaching and learning based on the principles of the Four Noble Truths in the new normal of teachers in primary schools in Samphamthawong district of Bangkok. The questionnaire and interview forms were used for data collecting in this mixed method research. The populations for the study were 158 teachers, and interviewed 5 teachers. The data were analyzed by mean, standard deviation and content analysis. The results of the study were found that: 1) The opinions towards the state of teaching and learning in the new normal of teachers in primary schools in Samphamthawong district of Bangkok in 6 aspects were at a high level in activities, evaluation, instructional media, teaching and learning, course contents, and 5 teaching and learning methods in the new normal. 2) The methods for developing the teaching and learning based on the principles of the Four Noble Truths in the new normal of teachers in primary schools in Samphamthawong district of Bangkok are to adjust and update the course contents, to use variety of technology and media in teaching and learning, and to focus learner–center learning in order that the learners can evaluate themselves from what they have learnt. and 3) The guidelines for development of teaching and learning based on the principles of the Four Noble Truths in the new normal of teachers in primary schools in Samphamthawong district of Bangkok are as follows: to adjust the course contents relevant to the new normal era, to prepare lesson plan in advance, and to arrange variety of activities through technology according to the contexts of situations and schools in

order that the learners can earn enough knowledge, analyze and evaluate themselves after learning.

Keywords: (Development of Teaching and Learning), (New Normal), (Four Noble Truths)

1. บทนำ

ในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ เป็นสังคมแห่งข่าวสารและข้อมูลที่ทุกประเทศในโลก รวมทั้งประเทศไทยมีความก้าวหน้าความเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งมีผลกระทบที่ส่งถึงกันอย่างรวดเร็วและทั่วถึง โดยเฉพาะสังคมของประเทศไทยเป็นสังคมเกษตรกรรมมีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง จึงมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้และทักษะที่สามารถปรับตนเองเพื่ออยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข[3] โรงเรียนจึงเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมซึ่งเกิดขึ้นจากความต้องการของสังคมเพื่อทำหน้าที่หลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่สมาชิกของสังคม โดยให้การศึกษาและอบรมสั่งสอนเพื่อพัฒนาบุคคลให้เจริญงอกงามมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมศีลธรรมอันดีงาม มีความซื่อสัตย์สุจริตและพอใจที่จะฝึกฝนร่วมกันกระทำภารกิจต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของสังคมโดยส่วนรวม[4]

ซึ่งการศึกษาจัดว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม การทำให้บุคคลในชาติมีคุณภาพมีศักยภาพเพื่อเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศนั้นต้องอาศัยกระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาช่วยสร้างความรู้ ความคิด ทักษะ เจตคติ ให้คนไทยรู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคม และสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยแล้วนำความรู้ความเข้าใจมาใช้แก้ปัญหา รวมทั้งสร้างสรรค์ชีวิต และสังคมให้ดีขึ้น[5] โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครู เนื่องจากครูเป็นผู้มีความสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มี

---

[3] พระพรสำราญ สมาจิตฺโต, “ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2557), หน้า 1.

[4] พระวรกร ขนฺติวโร, “การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโรงเรียนประถมศึกษาวัดสีสุก เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2557), หน้า 1.

[5] ภารดี อนันต์นาวี, **หลักการแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มนตรีจำกัด, 2552), หน้า 321.

ความรู้ มีทักษะสมรรถนะ และคุณลักษณะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 จึงได้จัดทำโครงการกิจกรรมเพื่อพัฒนาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เพื่อทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีศักยภาพในการขับเคลื่อนยกระดับคุณภาพการศึกษา รวมถึงส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ให้ได้รับการพัฒนาสมรรถนะทุก ๆ ด้านเพื่อให้การบริหารงานและปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล[6] จากความสำคัญดังกล่าวกล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า บุคคลากรทางการศึกษาอันได้แก่ครู จึงเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนและการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

เนื่องด้วยในสถานการณ์ปัจจุบัน โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ นั่นคือได้มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ขึ้น ซึ่งมีการระบาดในวงกว้าง โดยเมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2563 องค์การอนามัยโลกได้ประเมินสถานการณ์และประกาศให้โรค Covid-19 เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (PublicHealth Emergency of International Concern) โดยแนะนำให้ทุกประเทศเร่งรัดการเฝ้าระวังและป้องกันความเสี่ยงจากเชื้อ Covid-19 และสำหรับในประเทศไทยนั้นได้มีการพบผู้ป่วยติดเชื้อจำนวนหนึ่ง ซึ่งถึงแม้ว่าตัวเลขผู้ป่วยติดเชื้อในแต่ละวันจะมีจำนวนลดน้อยลง แต่ก็ยังคงอยู่ในสภาวการณ์ที่ไม่อาจวางใจได้[7] แม้ว่าทั่วโลกต่างเร่งมือทำการวิจัยค้นคว้าเพื่อผลิตวัคซีนป้องกันไวรัส Covid-19 และในช่วงเวลาที่ยังคิดค้นวัคซีนป้องกันไวรัส Covid-19 นั้น การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ได้ส่งผลกระทบต่อผู้คนอย่างมากมาย และต่างก็ต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตัวเองเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นพนักงานบริษัทที่ต้องเปลี่ยนสถานที่การทำงานจากบริษัทมาเป็นทำงานที่บ้าน (Work from home) ห้างสรรพสินค้า ร้านค้าต่าง ๆ ต้องปิดเป็นการชั่วคราวตามมาตรการเพื่อลดความเสี่ยงในการแพร่เชื้อ หรือแม้แต่นักเรียน นักศึกษา ที่ถูกเลื่อนการเปิดเทอม ส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่เสียโอกาสในการเรียนรู้ที่ร้ายแรงที่สุด นักเรียนกลุ่มนี้เสี่ยงที่จะหลุดออกจากระบบการศึกษา ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียต่อชีวิตเด็กในระยะยาว[8]

---

[6] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ, **รายงานผลการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล**, 2561, หน้า 80.

[7] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, **แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ปีการศึกษา 2563**, (นนทบุรี: บริษัท คิว แอด เวอร์ไทซิ่ง จำกัด), หน้า คำนำ.

[8] ศิริพรรณ รัตนะอำพร (มูลนิธิยุวพัฒน์), **การศึกษาในยุค Covid-19**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.yuvabadhanafoundation.org/th/ข่าวสาร/บทความทั่วไป/การศึกษาcovid-19 [5 มิถุนายน 2565].

โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนและเทคโนโลยีสารสนเทศ การออกแบบหลักสูตรเป็นเรื่องสำคัญ ควรเป็นหลักสูตรที่สนองตอบต่อสังคมในอนาคตและความต้องการของผู้เรียน การศึกษาที่รับปริญญามีความสำคัญน้อยลง คนรุ่นใหม่มีความคิดและความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากโซเชียลมีเดีย จะจัดห้องเรียนอย่างไรที่สอดคล้องกัน ห้องเรียนห้องเล่นเป็นห้องเดียว หรือห้องเรียนห้องสมุดห้องทำงานเป็นห้องเดียวกันที่ไม่มีหนังสือ (e-Library) ห้องทำงานอยู่ใน Café (Co-working space) รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่ไม่สนับสนุนการเรียนรู้ เช่น ลานกิจกรรม และลานสุขภาพอนามัย เป็นต้น ครูและผู้ปกครองก็ต้องปรับบทบาทมาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้มากกว่าเป็นผู้สอน การเรียนการสอนจะมีลักษณะการผสมผสานหลากหลายวิธี (Blended Learning) ตามความต้องการของผู้เรียนและสังคมที่เคลื่อนไหวตลอดเวลา ความสามารถในการยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลง (Resilience and Flexibility) ของครูจึงมีความท้าทาย นโยบายของสถานศึกษาจึงเป็นกรอบสนับสนุนการจัดการศึกษาที่ให้แนวปฏิบัติที่ชัดเจน รวมทั้งการวัดผลเพื่อเน้นพัฒนาการ (Formative Evaluation) ที่นำระบบเทคโนโลยีมาใช้ เมื่อประเมินออกมาแล้ววิเคราะห์ได้ว่าบกพร่องเรื่องใดจะศึกษาเพิ่มได้จากเอกสารอะไร หรือสื่ออะไร ในประเด็นอะไร เป็นต้น[9] ดังนั้นการเรียนการสอนในสถานการณ์แพร่ระบาดของ Covid-19 จึงเป็นความท้าทายของครูในการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีกว่าเดิม ซึ่งไม่ควรปรับแค่กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน แต่ต้องปรับทั้งระบบให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็กทั้งการกระชับหลักสูตร เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เด็กเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ[10]

จากความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่าแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของครูนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการศึกษา จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ตามหลักอริยสัจ 4 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร โดยยึดตามรูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค Covid-19 ของกระทรวงศึกษาธิการและนำเอาหลักอริยสัจ 4 ซึ่งเป็นหลักพุทธธรรมที่สำคัญนำมาใช้ในการแก้ปัญหา และเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนในยุค

---

[9] รศ.ดร.เที้อน ทองแก้ว, “การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19”, **วารสารคุรุสภาวิทยาจารย์ JOURNAL OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT**, ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2563): 7.

[10] ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์, **จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/. [5 มิถุนายน 2565].

ฐานวิถีชีวิตใหม่ของครูโรงเรียนประถมศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค Covid-19 ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพยิ่งขึ้นไป

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

2.2 เพื่อวิเคราะห์วิธีการพัฒนาการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ตามหลักอริยสัจ 4 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

2.3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ตามหลักอริยสัจ 4 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากร คือ ครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดจักรวรรดิ 2) โรงเรียนวัดปทุมคงคา 3) โรงเรียนวัดสัมพันธวงศ์ 4) โรงเรียนวัดชัยชนะสงคราม 5) โรงเรียนมหาวีรานุวัตร 6) โรงเรียนเผยอิง 7) โรงเรียนกุหลาบวิทยา จำนวน 158 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ การสัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน 3 คน ครู จำนวน 2 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครู มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์สอน

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาหลักสูตร 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านสื่ออุปกรณ์ 4) ด้านกิจกรรม 5) ด้านการวัดประเมินผล 6) การเรียนการสอนใน

ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ 5 รูปแบบ เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามหลักของลิเคิร์ท (Likert)

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ตามหลักอริยสัจ 4 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) ทุกข์ (สภาพปัญหา) 2) สมุทัย (สาเหตุของปัญหา) 3) นิโรธ (การแก้ปัญหา) 4) มรรค (แนวทางในการแก้ปัญหา)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และประชากรในการวิจัย

2. นำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย และหนังสือไปยังกลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และประชากรในการวิจัยเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามทาง (google form) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ต่อไป

3. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารและครูในการให้สัมภาษณ์

4. ผู้วิจัยส่งหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้องไปให้ผู้บริหารและครูในการให้สัมภาษณ์ผ่านระบบออนไลน์ (Online) โดยให้ผู้บริหารและครูเป็นผู้กำหนด วัน เวลา ในการสัมภาษณ์

5. เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ และทำการบันทึกการสัมภาษณ์ ด้วยการจดบันทึกภาพนิ่ง และเครื่องบันทึกเสียง แล้วนำมาวิเคราะห์สรุปข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลพื้นฐานของครู ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3. ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ตามหลักอริยสัจ 4 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์

4. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมารวบรวมโดยอุปนัยวิธี แล้วนำมาสรุปเป็นข้อมูลผลการวิจัย

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ตามหลักอริยสัจ 4 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ดังนี้

4.1 สภาพการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

ครูมีความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรม ด้านการวัดประเมินผล ด้านสื่ออุปกรณ์ ด้านการเรียนการสอน ด้านเนื้อหาหลักสูตร และการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ 5 รูปแบบ

1. ด้านเนื้อหาหลักสูตร โดยภาพรวม ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักสูตรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับวัยและสภาพแวดล้อมของผู้เรียน หลักสูตรแต่ละระดับชั้นมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดและแก้ไขปัญหา หลักสูตรมีเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม หลักสูตรมีเนื้อหาสาระมากเป็นเหตุให้เรียนไม่ทันเวลา หลักสูตรมีเนื้อหากว้างเกินไปทำให้ยากต่อการค้นคว้าเรียนรู้

2. ด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวม ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้สอนมีการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ปลูกฝังและสร้างลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน โดยเน้นความรู้ คุณธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เปิดโอกาสและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ออกแบบการเรียนรู้ได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน

3. ด้านสื่ออุปกรณ์ โดยภาพรวม ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้สอนใช้สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และเรียนรู้ตนเองจากสภาพจริง ผู้สอนใช้สื่อการเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหารายวิชา ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ ผู้สอนใช้เทคโนโลยีในการสอนทำให้เข้าใจได้ง่าย ผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนการสอน ผู้เรียนนำความรู้จากสื่อการเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

4. ด้านกิจกรรม โดยภาพรวม ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้สอนมีการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามปัญหาและแสดง

ความคิดในห้องเรียนได้ ผู้สอนมีการคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน มีการสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้สอนมีการจัดสภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

5. ด้านการวัดประเมินผล โดยภาพรวม ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้สอนเน้นการประเมินผลในรายวิชาที่ตนเองสอนตามสภาพที่เป็นจริง ผู้สอนมีวิธีการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ เจตคติ ปฏิบัติตามจุดประสงค์ ผู้สอนใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินผู้เรียน มีการประเมินคุณภาพทักษะ ความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนแต่ละบุคคลเพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอน ผู้สอนมีการวางแผน ติดตาม ปรับปรุง พัฒนา และตัดสินผลการศึกษา

6. การเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ 5 รูปแบบ โดยภาพรวม ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รายข้อ 4 ข้อ อยู่ในระดับมาก รายข้อ 1 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง รายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการใช้วิธีสอนแบบ On-line (เรียนผ่านอินเตอร์เน็ต) มีการใช้วิธีสอนแบบ On-demand/Online school (เรียนผ่านแอปต่าง ๆ) มีการใช้วิธีสอนแบบ On-hand (เรียนที่บ้านด้วยเอกสาร) มีการใช้วิธีสอนแบบ On-air (เรียนผ่านดาวเทียม) รายข้ออยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการใช้วิธีสอนแบบ On-site (เรียนที่โรงเรียน)

4.2 วิธีการพัฒนาการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ตามหลักอริยสัจ 4 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

1. ด้านเนื้อหาหลักสูตร 1) ปรับเนื้อหาสาระและหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน 2) วิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดให้ชัดเจน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมปฏิบัติในแบบ Active Learning และเน้นทักษชีวิตประจำวันให้มากขึ้น 3) ปรับเนื้อหาการสอนให้เข้ากับสถานการณ์ โดยเน้นเนื้อหาสาระสำคัญเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้มากที่สุด 4) จัดให้ครูผู้ในกลุ่มสาระนั้นได้รับการพัฒนาอบรมเพิ่มเติมทักษะเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสาระนั้น ๆ

2. ด้านการเรียนการสอน 1) ศึกษาการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีให้มีความทันสมัยในการจัดการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างเต็มที่ 2) วิเคราะห์หลักสูตรจัดกระบวนการเรียนรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดให้ชัดเจน จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน พร้อมให้มีการบันทึกหลังสอน 3) จัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีลักษณะเป็น Active learning เพื่อให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์เพื่อเพิ่มความสนใจแก่ผู้เรียน 4) พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ให้มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียน

3. ด้านสื่ออุปกรณ์ 1) นำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสื่อการสอนให้มากขึ้นหรือมีวิธีการใช้สื่อแบบผสมผสานเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน 2) พัฒนาสื่อให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและจัดเตรียมสื่อนวัตกรรมล่วงหน้าก่อนการลงมือสอนทุกครั้ง 3) จัดทำสื่อใบงานแบบ on-hand โดยให้ผู้ปกครองช่วยดูแลและบอกวิธีการ 4) ควรเป็นสื่อที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในสื่อนั้น ๆ

4. ด้านกิจกรรม 1) จัดกิจกรรมให้หลากหลายรูแปบบ โดยคำนึงความแตกต่างของบุคคลหรือตามความถนัดของผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ตรงกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมให้หลากหลายวิธีโดยใช้เทคโนโลยีให้มากขึ้น 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะเปิดพื้นที่การเรียนรู้ตามความถนัดของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ออกแบบและใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง 4) ปรับรูปแบบกิจกรรมออนไลน์ให้เข้ากับผู้เรียนผู้ปกครองมีส่วนร่วมประเมินพัฒนาการประเมินชิ้นงานของผู้เรียน

5. ด้านการวัดประเมินผล 1) วัดประเมินผลตามความสามารถของผู้เรียนอย่างหลากหลายวิธี โดยเน้นวัดประเมินผลที่ตัวผู้เรียนเป็นหลัก 2) วิเคราะห์หลักสูตรออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดประเมินผล และประเมินผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) วัดประเมินผลตามสภาพจริงจากสิ่งที่เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองในลักษณะของการประเมินเชิงรุก 4) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนสะท้อนผลการเรียนรู้และทบทวนจากสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง

6. การเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ 5 รูปแบบ มีการใช้วิธีสอนแบบ On-line (เรียนผ่านอินเตอร์เน็ต) มากที่สุดในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ และรองลงมามีการใช้วิธีสอนแบบ On-demand/Online school (เรียนผ่านแอปต่าง ๆ) On-hand (เรียนที่บ้านด้วยเอกสาร) On-air (เรียนผ่านดาวเทียม) และ On-site (เรียนที่โรงเรียน) ตามลำดับความสำคัญที่ใช้วิธีการสอน

4.3 แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ตามหลักอริยสัจ 4 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร

1. ด้านเนื้อหาหลักสูตร ครูควรปรับเนื้อหาสาระการสอนให้สอดคล้องกับยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ โดยเน้นเนื้อหาที่สำคัญเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และวิเคราะห์หลักสูตรจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดให้ชัดเจน เน้นทักษะในชีวิตประจำวันให้มากขึ้น

2. ด้านการเรียนการสอน ครูควรศึกษาการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีให้มีความทันสมัยในการจัดการสอน เพื่อเพิ่มความสนใจแก่ผู้เรียน จัดเตรียมแผนการสอนและเนื้อหาการสอนล่วงหน้าให้ชัดเจน และจัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีลักษณะเป็น Active learning เพื่อให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ที่หลากหลาย

3. ด้านสื่ออุปกรณ์ ครูควรพัฒนาสื่อการสอนโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสื่อให้มากขึ้น ควรเป็นสื่อที่ชัดเจนทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย พัฒนาสื่อให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน มีการจัดเตรียมสื่อนวัตกรรมล่วงหน้าก่อนการลงมือสอนทุกครั้ง หรือจัดทำสื่อใบงานแบบ on-hand เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยผู้ปกครองต้องมีบทบาทในการเป็นผู้สอนและผู้แนะนำ

4. ด้านกิจกรรม ครูควรจัดเตรียมวางแผนการจัดกิจกรรมล่วงหน้า พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมให้หลากหลายวิธีโดยใช้เทคโนโลยีให้มากขึ้น และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะเปิดพื้นที่การเรียนรู้ตามความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงความแตกต่างของบุคคล

5. ด้านการวัดประเมินผล ครูควรปรับเปลี่ยนวิธีการวัดประเมินผล โดยวัดประเมินผลตามสภาพจริงจากสิ่งที่เรียน หรือการถาม-ตอบในการเรียนออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์จากการเรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคล วัดประเมินผลตามการเรียนในสภาพจริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองในลักษณะของการประเมินเชิงรุก ที่เป็นการประเมินตนเองทันทีเมื่อมีการเรียนรู้เกิดขึ้น

6. การเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ 5 รูปแบบ ครูควรปรับการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ทั้ง 5 รูปแบบ ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด โดยเลือกจัดการเรียนการสอนตามบริบทของสถานการณ์และความพร้อมของสถานศึกษา โดยต้องคำนึงถึงการเรียนรู้และความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นหลักตามคำสั่งหรือมาตรการต่าง ๆ ที่ ศบค. จังหวัดกำหนด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างต่อเนื่องและได้รับความรู้อย่างเต็มที่

เอกสารอ้างอิง

ภารดี อนันต์นาวี. **หลักการแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มนตรี จำกัด, 2552, หน้า 321.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) **กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานผลการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล**. 2561, หน้า 80.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. **แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใน สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ปีการศึกษา 2563**. นนทบุรี: บริษัท คิว แอดเวอร์ไทซิ่ง จำกัด. หน้า คำนำ.

พระพรสำราญ สมาจิตฺโต. “ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการ บริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1”.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2557. หน้า 1.

พระวรกร ขนฺติวโร. “การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโรงเรียนประถมศึกษาวัดสีสุก เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2557. หน้า 1.

เที้อน ทองแก้ว. “การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19”. **วารสารคุรุสภาวิทยาจารย์ JOURNAL OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT**. ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2563): 7.

ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์. **จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/. [5 มิถุนายน 2565].

ศิริพรรณ รัตนะอำพร (มูลนิธิยุวพัฒน์). **การศึกษาในยุค Covid-19**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.yuvabadhanafoundation.org/th/ข่าวสาร/บทความทั่วไป/การศึกษาcovid-19 [5 มิถุนายน 2565].